

наукових досягнень. Тобто викладач повинен бути не репродуктором знань, репродуктором інформації, він повинен бути аналітиком, науковцем і, цілком очевидно, педагогом. Він повинен увести студента у світ науки, світ аналізу. Тепер необхідно відмовитися від традиційних лекційних курсів, збільшити обсяг практичних, лабораторних занять, створити умови для того, щоб студент не вчив, не студіював, не зубрив, а творив. Інформація повинна бути лише засобом для вирішення головного завдання – навчити студента творчо мислити. Тому необхідно творчо підходити і до проблеми «суцільної комп'ютеризації» навчального процесу. Воно може ефективно виконувати свою функцію лише як одна з форм самостійної роботи студента і ніколи не замінить живого спілкування викладача зі студентом.

Таким чином, інтеграція вишівської освіти і науки України в аналогічну європейську систему стосується не тільки і не стільки організаційно-інституційного боку нашої національної системи освіти, більше того, саме в цьому сегменті проблем існує найменше. Основні з них стосуються економічних і соціально-економічних підвалин. З цією метою інтеграційні процеси у сфері вищої школи і науки слід синхронізувати з більш активною державною соціально-економічною політикою в цілому, і зокрема в освіті й науці.

І.В. Токмакова

РОЗВИТОК НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Активізація процесу професійного становлення майбутнього економіста передбачає формування в нього науково-дослідницької компетентності, що зорієнтована: на озброєння студентів системними методологічними знаннями; забезпечення вільного оперування ними дослідницькими діями; сприяння усвідомленню якості саморуку як професіонала; спрямування студентів на самовдосконалення як науковця-дослідника. Науково-пізнавальна та науково-дослідницька діяльність майбутніх економістів розглядається як стартова платформа, що забезпечує цілісність активного оволодіння ними ключовими компетентностями (науково-дослідницькою, соціальною, комунікативною, полікультурною, інформаційно-технологічною, професійною, компетентністю саморозвитку).

Звідси підвищується значущість наукової складової у підготовці студентів, яка приводить до необхідності: розвитку студентської науки та інновацій у сфері освіти; розвитку сектора студентських досліджень і розробок; створення умов для інтеграції дослідницьких та освітніх процесів; підвищення ефективності управління студентською наукою; розвитку системи оцінки якості та результативності студентських

наукових досліджень; удосконалення механізмів мотивації студентів, що займаються дослідницькою діяльністю; упровадження в освітній процес і освоєння важливих технологій навчання.

Для досягнення вищезазначених цілей необхідне освоєння технологій навчання, найбільш ефективних з точки зору активізації пізнавальної діяльності студентів, їх самостійного пошуку.

Науково-дослідницька діяльність студентів вищого навчального закладу здійснюється за такими основними напрямками:

- науково-дослідницька робота, що є складовою навчального процесу і обов'язкова для всіх студентів (написання рефератів, підготовка до семінарських занять, підготовка і захист курсових, дипломних робіт, виконання завдань дослідницького характеру в період виробничої практики на замовлення підприємств тощо);

- науково-дослідницька робота студентів поза навчальним процесом. Нею передбачається: участь у наукових гуртках, виконанні госпрозрахункових наукових робіт у межах творчої співпраці кафедр, факультетів; участь у круглих столах, конкурсах, олімпіадах, конференціях з написанням тез наукових доповідей, публікацій тощо.

На початковому етапі навчання ефективним методом набуття студентами дослідницьких компетенцій є інтеграція досліджень у навчальний процес. Навчання на основі досліджень дає змогу розвивати у студентів креативне мислення, професійні навички, критично аналізувати існуючі ідеї, теорії й гіпотези та успішно самореалізуватися на цій основі. Поєднання викладання і досліджень здійснюється шляхом:

- організації так званих гостьових лекцій за участі колег чи відомих наукових експертів у тій чи іншій сфері з метою публічного обговорення на лекційному занятті зі студентами важливих аспектів досліджень;

- використання на заняттях спеціальних відеоматеріалів чи презентацій, інших матеріалів, завчасно зібраних і підготовлених, які стосуються досліджуваних проблем і відображають погляди авторитетних учених;

- залучення останніх результатів наукових досліджень до навчальної програми задля їх опрацювання й обговорення на лекційних та практичних заняттях;

- розроблення спеціального пакета наукових завдань для студентів з метою розвитку у них навичок фахового огляду літературних джерел, планування різного роду наукових експериментів, написання рецензій, презентації наукових доповідей на конференціях, належного оформлення документів для отримання дослідницьких грантів тощо;

- залучення студентів до участі в наукових проектах, спеціалізованих студентських наукових товариствах, Інтернет-форумах і дискусіях для обговорення та опрацювання важливих наукових питань тощо.

Формування дослідницьких умінь майбутніх економістів забезпечується і впровадженням у навчальний процес збірників міні-кейсів

та тренінгів, що містять завдання проблемного характеру, вправи та творчі завдання, вирішення яких сприяє активізації творчого потенціалу студентів, мобілізації їхніх організаційних, комунікативних, дослідницьких та проектувальних умінь.

Сучасні умови потребують участі студентів у міжнародних проектах, які сьогодні повинні стати певною інноваційною складовою студентських наукових досліджень. Для цього студенти-дослідники повинні володіти іноземними мовами; бути фахівцями у своїй галузі; знати і застосовувати принципи проведення науково-дослідницьких робіт; володіти знаннями про комерціалізації результатів дослідницьких робіт.

Умовами, що сприяють активізації пошуково-дослідницької діяльності студентів, є: доброзичлива атмосфера в колективі; поєднання індивідуальних і колективних форм навчання; структурування навчального матеріалу за принципом наростання пізнавальних труднощів навчальної роботи; озброєння студентів раціональними прийомами пізнавальної діяльності; формування внутрішніх стимулів до навчання, самоосвіти тощо.

Основою ефективної пізнавальної діяльності як важливого компонента науково-дослідницької роботи є інформаційна насиченість та інформаційний комфорт – умови для інтелектуальних комунікацій, самовираження особистості, можливість широкого та вільного доступу до необхідної інформації.

У цілому науково-дослідницька діяльність студентів є необхідною складовою частиною системи підготовки висококваліфікованого, орієнтованого на сучасний ринок праці фахівця, ініціативного, здатного критично мислити і продовжувати сприймати інноваційні методи і технології у своєму розвитку, спрямованому на досягнення високих результатів.

А.В. Толстова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Важливою умовою соціально-економічного розвитку України є громадянська освіченість, компетентність, виховання поваги до прав людини, толерантності, уміння знаходити компроміси. Необхідно, щоб громадяни знали свої права та обов'язки, дотримувалися закону, мислили критично й незалежно. Саме в цьому полягає сучасна мета вищої школи.

Сучасна система вищої освіти України характеризується масовістю, доступністю кожному випускнику середньої школи, який за результатами зовнішнього незалежного оцінювання знань набрав необхідну кількість